

**KAITSE
MASSILISE HÄVITAMISE
RELVA EEST**

Tallinn 1967

A

RECEIVED
MAY 15 1953
RECEIVED

69589

A

28486

EESTI NSV TSIIVILKAITSE STAAP

KAITSE
MASSILISE HÄVITAMISE
RELVA EEST

Reformatsiooni
1958

A

ESTI NSV TSVILKATSE STAAP 28+84

KAITSE
MASSILISE HÄVITAMISE
RELVA EEST

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
69589

Kommunistlikku ühiskonda ehitav nõukogude rahvas vajab rahu. Kommunistlik Partei ja Nõukogude valitsus võitlevad järjekindlalt üldise ja täieliku desarmeerimise eest, uue maailmasõja puhkemise vastu.

Meie riigi rahuarmastav välispoliitika vastab nõukogude rahva ja kogu progressiivse inimkonna huvidele. Kuid Ameerika Ühendriigid ja nende agressiivsete blokkide liitlased võitlevad Nõukogude Liidu rahuarmastavate taotluste vastu, suurendavad relvastumise võidujooksu. Seepärast peab nõukogude rahvas olema alati valmis sotsialistliku kodumaa kaitseks.

Tsiviilkaitse — see on meie rahuarmastava rahva, rahuarmastavate linnade ja külade kaitse, tehaste, vabrikute, elektrijaamade, koolide, teatrite, klubide, meie maa ääretute põldude kaitse massilise hävitamise vahendite eest.

Käesoleva juhendi eesmärgiks on tutvustada elanikkonnale tsiviilkaitse signaale ja käitumist nende puhul ning vahendeid kaitseks tuuma-, keemilise ja bakterioloogilise relva eest.

Kuuluvad tsiviilkaitsele kõik kodanikud, pärast evakueerimise väljakuulutamist linnuma kogunamispunktidesse, end seal registreerima peamiselt kätte evakueerimislunnistuse ning korratuse, millise töö- ja eluajaga ja mis ajal tuleb välja sõita ning evakueerimise määratud kohtadesse. Evakueerimisele kuuluvad kõik lastesurused ja nende teenindav personal koos perekonnaliikmetega, samuti sisevõtete teenistujad, töölisid ja nende perekonnaliikmed.

Evakueerimise korda ja evakueeritavate paigutamise küsimused määrab kindlaks evakueerimiskomitee. Iga evakueeritav võib kaasa võtta asju ja toiduaineid kuni 50 kg ulatuses.

Kui evakueeritud kodanikud on jõudnud majutamiskohtadesse, peavad nad vastuvõetavate täitma kohalike ja tsiviilkaitse organite korraldusi töölesuunamise ning kehtestatud korra ja kinnipidamise küsimustes ja võtma osa tsiviilkaitse formeringute tegevuses.

Kodanike käitumine vaenlase kallaletungi ohu perioodil õhu- häire, keemilise rünnaku, bakterioloogilise ja radioaktiivse saastumise korral

Tsiviilkaitse ülesandeks on kaitsta elanikkonda ja materiaal-
seid väärtusi tuuma-, keemilise ja bakterioloogilise relva eest,
teha pääste- ja avariitöid rünnaku tagajärgede likvideerimiseks.

Vaenlase kallaletungi ohust peab elanikke õigeaegselt infor-
meerima ja neid linnalähedasse rajooni hajutama. Kõik kodani-
kud on kohustatud aktiivselt osa võtma tsiviilkaitse tegevusest.

Seejuures peavad kodanikud kõigil juhtudel säilitama rahu
ja tagama ühiskondliku korra, täitma ise ja nõudma teistelt tsi-
viilkaitse staabi töötajate korralduste täitmist.

Kodanike kohustused vaenlase kallaletungi ohu väljakuulutamise perioodil

Vaenlase kallaletungi ohu perioodil peavad isikud, kes kuu-
luvad evakueerimisele maarajoonidesse, pärast evakueerimise
väljakuulutamist ilmuma kogunemispunktidesse, end seal
registreerima, saama kätte evakueerimistunnistuse ning korral-
duse, millise transpordivahendiga ja mis ajal tuleb välja sõita
ning evakueeruma määratud kohtadesse. Evakueerimisele kuu-
luvad kõik lasteasutused ja nende teenindav personal koos
perekonnaliikmetega, samuti ettevõtete teenistujad, töölised ja
nende perekonnaliikmed.

Evakueerimise korra ja evakueeritavate paigutamise kohad
määrab kindlaks evakueerimiskomisjon. Iga evakueeritav võib
kaasa võtta asju ja toiduaineid kuni 50 kg ulatuses.

Kui evakueeritud kodanikud on jõudnud majutamiskohta-
desse, peavad nad vastuvaidlemata täitma kohalike ja tsiviil-
kaitse organite korraldusi töölesuunamise ning kehtestatud
korrast kinnipidamise küsimustes ja võtma osa tsiviilkaitse for-
meeringute tegevusest.

Kodanikud peavad tundma tsiviilkaitse signaale, oskama nende signaalide järgi kiirelt ja paanikata tegutseda, rangelt kinni pidama kindlaksmääratud eeskirjadest ja režiimist; aktiivselt osa võtma majade ja korterite ettevalmistamisest tuleohutuse tagamiseks, samuti olemasolevate varjendite korrastamisest ning muldonnide, kaitsepilude ja muude varjete ehitamisest.

Tuleb teada varjendite ja varjete, kaitsepilude, arstiabi- ja kogunemispunktide asukohti kodu- ja majutamisrajoonis.

Raadiotranslatsioonivõrgu reproduktorid, raadioaparaadid ja televiisorid peavad alati olema sisse lülitatud, kuna tsiviilkaitse staabi korraldused ja juhised antakse edasi raadio ja televisiooni kaudu.

Endale ja perekonnaliikmetele tuleb muretseda gaasitorbikud, kui neid ei ole — riidest tolumumaskid või respiraatorid; esmaabipakid, polüetüleenist või kummeeritud riidest keebid (peakotiga) või mantlid; neid peab oskama kasutada ning neid tuleb kaasas kanda.

Toiduaineid, samuti veevarusid tuleb hoida kinnistes nõudes, kappides või külmutuskappides, et takistada neile radioaktiivse tolmu, mürkainete ja bakterite sattumist. Otstarbekohane on kasutada konserve, mis on pakitud plekk-karpidesse või klaaspurkidesse. Toiduained tuleb pakkida tsellofaan- või polüetüleenkottidesse või mähkida kahe-kolmekordsesse paberisse.

Pimeduse saabumisel on vaja pimendada korter, hoolsalt katta aknad ning teised valgusavad valgust mitteläbilaskvate katete, luukide või kilpidega. Aknaklaasid tuleb katta lubja või kriidiga.

Kodanike kohuseks on kaasa aidata miilitsaorganitele ja tsiviilkaitse valvepostidele avaliku korra kaitsmisel tänavatel, raudteejaamades, sadamates ja teistes inimeste kogunemiskohtades, näidata üles valvsust, välja selgitada ja üle anda miilitsaorganitele ja tsiviilkaitse valvepostidele paaniliste kuulduste levitajad.

Mitte jätta järelevalveta küdevaid ahjusid, põlevaid priimuseid, gaasipliite ja muid majapidamisaparaate. Majast väljudes tuleb välja lülitada elektrivalgustus, gaas ja elektrisoojendusaparaadid, samuti raadioaparaadid ja televiisorid.

Tuleb õppida tundma ja kasutama individuaalseid kaitsevahendeid, samuti vastastikuse abistamise vahendeid ja viise. Peab oskama koduseid esemeid puhastada radioaktiivsest tolmust.

Elanikkonnale soovitatakse:

võtta akendelt valgust läbilaskvad katted, kardinaid ja muud kergesti süttivad esemed;

hoida riided ja pesu kappides, kastides, kohvrites või katta need tihedast riidest või polüetüleenist katetega;

katta pehme mööbel katetega, põrandavaibad aga keerata rulli ja asetada kastidesse või tihedast riidest kottidesse;

oma perekonna kaitsmiseks valmistada ette eluruumid, olemasolevad keldrid või ehitada lihtsamad varjed (muldonnid, kaitsepilud).

Tsiviilkaitse signaalid

Elanike informeerimiseks on kehtestatud tsiviilkaitse signaalid:

- «Õhuhäire»
- «Sulgeda kaitseehitised»
- «Õhuhäire lõpp»
- «Keemiline rünnak»
- «Bakterioloogiline saastumine»
- «Radioaktiivse saastumise oht»
- «Radioaktiivne saastumine»
- «Üleujutuse oht»

«Õhuhäire»

Signaal «Õhuhäire» antakse 2—3 minuti vältel elektrisireenide, vabrikute, tehaste, aurikute ning vedurite vilede katkendliku heliga. Samaaegselt antakse see signaal edasi raadiotranslatsioonivõrgu kaudu teadaandega: «Tähelepanu! Siin tsiviilkaitse staap. Kodanikud, on kuulutatud välja õhuhäire, õhuhäire, õhuhäire!». See signaal dubleeritakse tööstusettevõtetes, asutustes, õppeasutustes ja majavalitsustes käsisisireenidega või signalisatsioonivahenditega, vajaduse korral teatatakse suuliselt.

«Õhuhäire» antakse elanikkonna hoiatamiseks õhurünnaku ohust.

Kodanike tegevus signaali «Õhuhäire» korral

Kodanikud, kes signaali «Õhuhäire» andmise momendil viibivad kodus, peavad kiiresti riietuma, kustutama ahjus tule, välja lülitama soojendusaparaadid, elektri ja gaasi, võtma kaasa kaheks-kolmeks päevaks toiduainete ja veetagavara, individuaalsed kaitsevahendid, isikut tõendavad dokumendid, taskulambi ning suunduma lähimasse varjendisse, varjesse (keldrisse). Enne äraminekut hoiatada naabreid. Ei tohi jääda hoonesse, eriti ülemistele korrustele!

Kui vaenlase õhurünnak tabab teid tänaval, tuleb tuumaplahvatuse korral kiiresti heita maha näoga allapoole, kasutades kaitseks kraaviääri, madalaid kiviaedu, auke, kaevikuid. Mantliga või keebiga tuleb varjata katmata kehaosad (käed, jalad) ning lamada liikumatult 15—20 sekundi jooksul pärast plahvatust. Mingil juhul ei tohi vaadata tulekera, mis tekib tuumaplahvatuse tagajärjel.

Töölised ja teenistujad, kes viibivad tööl, peavad tegutsema administratsiooni juhtnööride kohaselt.

Kodanikud, keda signaal «Õhuhäire» tabab kaupluses, sööklas, kinos või mõnes muus asutuses, peavad ruumist lahkuma ning administratsiooni, tsiviilkaitse posti või miilitsa korraldusel minema varjule lähimasse varjendisse või varjesse. Sealjuures tuleb säilitada rahu ja kord, mitte lubada paanikat.

Kodanikud, kes sõidavad linna rööbastranspordivahendites, auto- või trollibussides, peavad pärast nende peatumist viivitamatult väljuma ning minema varjule lähimasse varjendisse või varjesse. Need aga, kes viibivad autodes, peavad linnast välja sõitma.

Kodanikud, kes viibivad õhurünnaku tagajärjel kannatanute läheduses, tulekahju- või avariikohal, on kohustatud võtma tarvitusele kõik võimalikud abinõud kannatanute päästmiseks, tulekahju kustutamiseks ning vara valvamiseks.

Tulekahjudest, avariidest ning kannatadasaanuist tuleb teada lähimasse tsiviilkaitse staapi, lähimale tsiviilkaitse postile või tuletõrjele. Tsiviilkaitse staapi tuleb teada ka lõhkemata lennukipommi leidmisest.

Kõik kodanikud on kohustatud aktiivselt osa võtma päästetöödest ning tegutsema vastavalt tsiviilkaitse staabi ja tsiviilkaitse töötajate korraldustele.

Teadmiseks varjendis viibijaile

Signaal «Sulgeda kaitseehitised» antakse edasi raadiotranslatsioonivõrgu kaudu teatega «Sulgeda kaitseehitiste ukсед, luugid». See signaal tähendab, et rünnak võib toimuda lähimate minutite jooksul ja kodanikud peavad olema täiesti valmis kaitseks.

Kõik varjendis viibijad peavad rangelt kinni pidama kehtivatest käitumisreeglitest ning täpselt täitma varjendi komandandi ja korrapidaja korraldusi.

Varjendis viibijad peavad täitma kehtestatud sisekorrareegleid: varjendi ruumides ei tohi suitsetada, karjuda, joosta ning asjatult liikuda. Varjendis viibijatele on soovitatav organiseerida lehe- või raamatulugemisi, vestlusi, male- ja kabemängu jne.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata lastele. Varjendisse on soovitatav muretseda lastekirjandust ning mitmesuguseid lastemänge.

Varjendisse on keelatud kaasa võtta suuri esemeid, kergesti süttivaid ja terava lõhnaga aineid, alkohoolseid jooke. Samuti ei ole lubatud kaasa võtta koduloomi.

Varjendist lubatakse lahkuda alles pärast signaali «Õhuhäire lõpp» või tsiviilkaitse staabist saadud korraldust.

Signaal «Õhuhäire lõpp» antakse raadiotranslatsioonivõrgu ning teiste teadustamisvahendite kaudu järgmiselt: «Kodanikud, õhurünnak on möödunud. Õhuhäire lõpp».

«Keemiline rünnak»

Signaal «Keemiline rünnak» antakse edasi raadiotranslatsioonivõrgu kaudu siis, kui asustatud punkti või objekti territooriumil avastatakse alad, mis on saastatud mürgainetega. See signaal võib olla ülelinnaline või kohalik, vastavalt saastatud territooriumi ulatusele.

Signaal «Keemiline rünnak» antakse edasi 1—2 minuti jooksul vedurite, vabrikute ja tehaste viledega, samuti sagedaste löökidega helitekitavate esemete (rööpatükk, gong) pihta ning dubleeritakse raadiotranslatsioonivõrgu kaudu järgmise teadaandega: «Kodanikud! Keemiline rünnak!». Vajaduse korral märgitakse teadaandes saastatud ala piirid, antakse konkreetset soovitusi elanikkonnale tegutsemiseks, arvestades kasutatud mürgainete liiki, samuti nende degaseerimise korda.

Kodanike tegevus signaali «Keemiline rünnak» korral

Kiiresti tuleb panna pähe gaasitorbik ja tõmmata selga kaitseriietus. Kui läheduses on varjend, varjuge selles. Kodanikud, kes viibivad varjendites või varjetes, mis ei ole kohandatud keemiavastaseks kaitseks, peavad kasutama gaasitorbikuid või riidest tolmumaske, vette kastetud vatt-marlisidemeid ja keepe ning nad ei tohi väljuda varjendist ilma vastava korralduseta.

Kodanikud, kes viibivad väljaspool varjendeid ja varjeid, peavad kasutama gaasitorbikut, tolmumaski või niisutatud vatt-marlisidemeid, keepe või muid individuaalseid kaitsevahendeid, ning nad peavad kiiresti lahkuma saastatud rajoonist suunas, mille näitab kätte tsiviilkaitse või miilitsapost.

Enda juures saastumise sümptomide avastamisel tuleb osaliselt degaseerida riided ja jalanõud ning viivitamatult siirduda lähimasse riide kahjutustamise punkti. Nendes punktides tuleb läbi teha rõivaste kahjutustamine ning järgnevalt tegutseda nimetatud punktide administratsiooni juhtnööride kohaselt.

Varjumisel varjendites või varjetes, mis asuvad saastatud territooriumil, on kodanikud kohustatud täitma järgmisi reegleid:

enne varjest väljumist panna pähe gaasitorbik, tolmumask või niisutatud vatt-marliside, võimaluse korral panna jalga kummijalatsid (kalossid, saapad, botikud) ning selga keep;

mürkainetega saastatud ala läbida kiiresti mööda ettenähtud marsruuti, orienteerudes hoiatusmärkide järgi;

saastatud territooriumil ei tohi peatuda, istuda, süüa ega suitsetada.

Saastatud territooriumilt väljumisel on vajalik:

eemaldada jalatsitelt tolm ja mustus;

pärast väljumist saastatud alalt viia läbi riide ja jalatsite osaline degaseerimine;

teha osaline sanitaarkorrastus, kasutades selleks individuaalset keemiakaitsepakki, puhast vatti jne.

Võimaluse korral tuleb läbi teha täielik sanitaarkorrastus.

Saastatud tsoonis olevate toiduainete ja vee kasutamine ilma ekspertiisi või meditsiinilise personali loata on keelatud.

Kodanike tagasipöördumine oma alalise elukohta pärast evakueerimist saastatud rajoonidest toimub tsiviilkaitse staabi loal.

«Bakterioloogiline saastumine»

Signaal «Bakterioloogiline saastumine» antakse raadiotranslatsioonivõrgu kaudu ühes konkreetsete nõuannetega elanikkonna tegevuse kohta, arvestades kasutatud haigust tekitavaid pisikuid ja toksine.

Signaali «Bakterioloogiline saastumine» korral peavad kõik kodanikud viivitamatult võtma tarvitusele individuaalsed kaitsevahendid ning minema varjenditesse ehk varjettesse.

Kodanike käitumise reeglid bakterioloogilises kahjustuskoldes

Bakterioloogilises kahjustuskoldes kehtestatakse erirežiim — karantiin. Kahjustuskoldes viibinud kodanikud peavad kinni pidama kõigist reeglitest, mis on kehtestatud karantiiniperioodiks:

- mitte lahkuda rajoonist, kus on kehtestatud karantiin;
- mitte väljuda kodust tänavale või naabrite juurde erilise põhjusega. Majast (korterist) lahkumise vajaduse korral panna pähe gaasitorbik või ette tolmumask ja tõmmata selga keep; kasutada veeallikaid, mis on kontrollitud ja lubatud meditsiinijõudude poolt. Tuleb täita isikliku ja ühiskondliku hügieeni nõudeid, lasta teha kaitseüstimisi ja kasutada arsti poolt väljakirjutatud ravimeid.

Ruumid peavad olema puhtad, neid peab iga päev koristama. Põranda pesemisel kasta lapp nõrka desinfitseerivasse lahusesse (näiteks 3% -ne klooramiini lahus).

Puuvilju, juurvilju ja teisi toiduaineid, mida kasutatakse toorelt, peab hoolikalt keeva veega pesema. Leib tuleb praadida või läbi kuumutada praeahjus või ahjus. Toiduaineid peab hoolikalt keetma või praadima.

Kui tekib kahtlus, et toiduained on saastatud, tuleb otsekohe teatada sellest tsiviilkaitse organitele või ükskõik millisele meditsiiniastutusele.

Putukad ja närilised tuleb hävitada ja võtta kasutusele kõik abinõud, et putukad ja närilised ei pääseks elamusse ega ruumidesse, mis on määratud inimestele või koduloomadele.

Perekonnaliikme või naabri haigestumisel kutsuda otsekohe arst ning võtta tarvitusele ettevaatusabinõud haige kokkupuutumise vältimiseks teiste perekonnaliikmetega või naabritega.

«Radioaktiivse saastumise oht»

Radioaktiivsed ained on elanikele väga ohtlikud. Need võivad saastata suuri maa-alasid. Selleks, et elanikud võtaksid õigeaegselt tarvitusele kaitseabinõud, tuleb neid aegsasti hoiatada signaaliga «Radioaktiivse saastumise oht».

Signaal «Radioaktiivse saastumise oht» antakse edasi linnades ja teistes asustatud punktides, mille suunas liigub radioaktiivne pilv. Ühtlasi teatatakse, millist radioaktiivsuse taset võib oodata ja kuidas tuleb tegutseda. Signaal antakse raadiotranslatsioonivõrgu, radiojaamade ning kõigi sidevahendite kaudu.

Tsiviilkaitse teadaande puhul asustatud punkti radioaktiivse saastumise võimalikkusest seab kogu elanikkond korda varjendid või varjed, nende puudumisel aga — korterid.

Korteritesse radioaktiivse tolmu sattumise vältimiseks viiakse seal läbi lihtsaim hermetiseerimine (pragude, akende, uste kinnikleepimine, ventilatsioonikanalite ja suitsulõõride sulgemine). Võimaluse korral evakueeritakse elanikkond ohutusse rajooni.

Signaal «Radioaktiivne saastumine» antakse radioaktiivse saastumise avastamisel. See kuulutatakse välja raadiotranslatsioonivõrgu kaudu ühes konkreetsete nõuannetega elanikkonnale, lähtudes radiatsiooni tasemest, ning dubleeritakse kohadel sagedaste löökidega helitekitavate esemete pihta. Tava kohaselt on tuumaplahvatus ise radioaktiivse saastumise ohu signaaliks. Signaali puhul peab kogu elanikkond end varjama varjendites või varjetes. Kui elu- või ametiruumid on kohandatud kaitseks, võib jääda neisse.

Kodanikud, kes jäävad väljapoole varjendeid ja varjeid, peavad kasutama individuaalseid kaitsevahendeid ning kiiresti eemalduma saastatud rajoonist suunas, mille näitavad kätte tsiviilkaitse postid, orienteerudes hoiatusmärkide järgi.

Kodanikud, täites antud juhendis toodud käitumise reegleid, säästame oma elu ja hoiame ära tunduvad kahjustused radioaktiivsete mürkainete ning bakteriaalsete vahenditega!

SISUKORD

Kodanike käitumine vaenlase kallaletungi ohu perioodil õhuhäire, keemilise rünnaku, bakterioloogilise ja radioaktiivse saastumise korral . . .	5
Kodanike kohustused vaenlase kallaletungi ohu väljakuulutamise perioodil	5
Tsiviilkaitse signaalid	8
Kodanike tegevus signaali «Õhuhäire» korral	9
Teadmiseks varjendis viibijaile	10
«Keemiline rünnak»	10
Kodanike tegevus signaali «Keemiline rünnak» korral	11
«Bakterioloogiline saastumine»	12
Kodanike käitumise reeglid bakterioloogilises kahjustuskoldes	12
«Radioaktiivse saastumise oht»	13

Штаб гражданской обороны Эстонской ССР

Защита от оружия
массового поражения

На эстонском языке

SIISUKORD

Центральное бюро технической информации
ЭССР

Таллин, ул. Ломоносова, 29

Toimetaja M. Moora

Trükkimisele antud 30. I 1967. Trükiarv 26 600. Trükipoognaid 1.
MB-01946. Tell. nr. 242.

ENSV MN Asjadevalitsuse Trükikoda, Tallinn.

Hind 4 kop.

Hind 4 kop.

A
28 486
69589

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00446724 9